

Interprofessionele samenwerking creëert duurzaam netwerk

De complexiteit van zorgvragen maakt de noodzaak voor interprofessionele samenwerking met de dag urgenter. Maar waar te beginnen? Een bijzonder project in Deventer geeft antwoord op deze vraag. In deze middelgrote gemeente is de afgelopen drie jaar met succes ervaring opgedaan met het vormgeven van een netwerk van professionals uit het medische en sociale domein.

Lieneke Ebbe, Tamar Shibolet, Margriet Braun en Ellen Polstra

In de gemeente Deventer zijn er in 2023 969 kinderen geboren. Internationaal onderzoek rond Adverse Childhood Experiences (ACES) laat zien dat ongeveer 30% van de jonge kinderen onveilig gehecht is. Voor deze gezinnen is ondersteuning bij het opbouwen van de ouder-kindrelatie van belang. Professionals uit het sociale en medische domein bieden weliswaar deze ondersteuning, maar een betere samenwerking kan de effectiviteit van hun inspanningen vergroten. Met dat doel voor ogen is in 2021 het Relatie Ouder Kind (ROK) Deventer opgezet. In dit vierjarige ZonMw-project² ligt de focus op het opzetten van een duurzaam netwerk van professionals die tijdens de eerste duizend dagen betrokken zijn bij de ondersteuning aan zwangeren en ouders. Doel is het stimuleren van de normale ontwikkeling van de ouder-kindrelatie. De aandacht is specifiek gericht op ouders die in kwetsbare omstandigheden hun kinderen opvoeden.

Verrassend

Een logisch startpunt was zicht krijgen op wat er in Deventer al gebeurt rondom het stimuleren van de relatie tussen ouder en kind. Om die reden is als eerste stap een overzicht³ gemaakt van

'De samenwerkingspartners investeren in het elkaar leren kennen en in het delen van expertise'

landelijke en lokale interventies, gesprekstoelen en signaleringsinstrumenten. Het omvangrijke aanbod wat hieruit naar voren kwam was voor de praktijkpartners verrassend. Ook van partijen die al langer actief zijn in de stad en regio was bij partners niet altijd bekend wat ze aanbieden.

Leerbijeenkomsten

Vanaf het eerste projectjaar hebben we leerbijeenkomsten opgezet om elkaar te leren kennen. Deze bijeenkomsten vinden twee keer per jaar plaats. Hier vertellen professionals elkaar over hun organisatie en werkzaamheden. Gedurende het hele project zagen we een vaste kern van professionals, terwijl ook steeds nieuwe mensen aanschoven. Na verloop van tijd groeide het

vertrouwen en gingen de gesprekken aan de hand van casusbesprekingen meer en meer over de kwaliteit van ondersteuning en samenwerking. De bijeenkomsten boden de professionals een goede gelegenheid om over de grenzen van hun eigen vakgebied heen te kijken en verbindingen te leggen.

Inzet ervaringsdeskundige

Vanaf het begin is er voor een vast aantal uur per week een ervaringsdeskundige aangesteld, onder meer om zelfstandig een verkenning van inloopgroepen te doen. Bij de vergaderingen van de stuur- en projectgroep bracht zij steeds het ouderperspectief en ervaringskennis in. De betrokken professionals uit de verschillende domeinen werden hierdoor uitgedaagd om in gezamenlijkheid vanuit dit perspectief te werken. Alert zijn op toegankelijk taalgebruik was in dit licht bijvoorbeeld een belangrijk aandachtspunt. Dit gaat niet alleen over het vermijden van vakjargon, maar ook over het zoeken naar een weloverwogen boodschap die daadwerkelijk past bij de leefwereld en belangen van ouders. Daarmee draagt deze inbreng bij aan het bereiken van zoveel mogelijk ouders. De ervaringsdeskundige fungeerde binnen ROK daarnaast als bruggebouwer. In het

Randvoorwaarden:

- Zoek elkaar actief op en leer elkaar kennen;
- Betrek vanaf het begin alle partijen die met de doelgroep werken;
- Neem ervaringskennis mee binnen de samenwerking;
- Ontwikkel in een pril stadium een gedeelde visie op de samenwerking;
- Investeer in het spreken van een gezamenlijke taal;
- Zorg voor inbedding van de interprofessionele samenwerking in werkprocessen.

samen nadenken over de vormgeving van samenwerking en aanbod. Zij maakte steeds de afstand zichtbaar tussen systeem- en leefwereld indien dit aan de orde was.

Gezamenlijke training

Er zijn veel verschillende professionals die een rol kunnen hebben bij het stimuleren van de normale ontwikkeling van de relatie tussen ouder en kind. Verloskundigen bijvoorbeeld, maar ook wijkverpleegkundigen en pedagogisch medewerkers. In het kader van het project is een training ontwikkeld om deze professionals te scholen in het signaleren en bespreken van kansen en bedreigingen in de ontwikkeling van de ouder-kindrelatie. Deze training wordt uitgevoerd door een klinisch psycholoog van het Deventer Ziekenhuis, een verpleegkundig specialist GGD, een preventiedeskundige en een verpleegkundig specialist POP Poli. Ook de ervaringsdeskundige sloot aan bij deze trainingen. Primair droeg de training bij aan professionalisering, maar belangrijke nevenopbrengst vormde de kennisdeling over de grenzen van het eigen vakgebied heen. De training is inmiddels doorontwikkeld voor pedagogisch medewerkers en medewerkers in de kraamzorg.

Vastleggen werkprocessen

Een uitdaging bij het verder vormgeven van de samenwerking vormde de alomarm veranderende omstandigheden in het werkveld. Denk aan aflopende aanbestedingen, verloop of ziekte. In langlopende projecten met veel betrokken organisaties zal dit altijd van invloed zijn op de mate waarin er structureel samengewerkt wordt. Om hier op te anticiperen, is het van belang om al in het voortraject van een project een gedeelde visie op samenwerking te ontwikkelen en vast te leggen in afspraken. Denk aan algemene samenwerkingsafspraken, monitoring en evaluatiemomenten voor de samenwerking. Dit draagt eraan bij dat alle betrokkenen gedurende de hele looptijd van het project, ook als de omstandigheden veranderen, met elkaar in verbinding blijven.

Gezamenlijke taal

De taal die professionals binnen het project bezigden was onderdeel van ieders werkcultuur. Met professionals uit verschillende domeinen liepen we hier in de praktijk al gauw tegenaan. Zo was het nodig om uit te wisselen waar het begrip hechting in de verschillende disciplines voor staat. Dit leidde ertoe dat we niet meer spreken over hechting,

maar over 'relatie ouder kind'. Taal zorgt voor verbinding of afstand. Dit betekent dat het taalgebruik bepaalt of een gezamenlijke visie breed gedragen zal worden. Daarom is het ook nodig om elkaar te blijven ontmoeten. Het ontwikkelen van een gezamenlijke taal is dus eveneens een voorwaarde voor goede interprofessionele samenwerking.

Successen inbedden

Onze aandacht in de laatste projectfase richt zich op het duurzaam toegankelijk maken van de ontwikkelde werkprocessen en de opgedane kennis. Zo werken we aan het inbedden van succesvolle onderdelen van ROK binnen de bestaande structuren. Tegelijkertijd roept dit vragen op over eigenaarschap en logische vindplaatsen. ●

Lieneke Ebbe, MA is onderzoeker bij het lectoraat Social Work, Hogeschool Saxion; dr. Tamar Shibolet is associate lector Opvoeden & Opgroeien bij lectoraat Social Work, Hogeschool Saxion; dr. Margriet Braun is lector bij het lectoraat Social Work, Hogeschool Saxion; Ellen Polstra, MA is manager bij Impluz Innovatie & Preventie, onderdeel van de Dimence Groep.